jaargang 32 - nummer 2 - juli 2018

Struinen

van polder tot strang

De Duinhuisjes Openluchtmuseum

Historische Vereniging Westelijk Voorne

KITESURFEN
DUURZAAM
DINER
OPEN HAARD
BRUILOFT
HOUTGRILL LUNCH

In de zomer 7 dagen per week geopend
van 10 juli tot 21 augustus 2017

AAN ZEE
OOSTVOORNE

Restaurant Aan Zee Oostvoorne
Strandweg 1 | 3233 CW Oostvoorne
0181 820990
www.aanzeeoostvoorne.nl
info@aanzeeoostvoorne.nl

Tapas in 't Wapen van Marion

Stel uw eigen Tapasplank samen!

Vanaf € 22,50 voor 8 gerechtjes

't Wapen van Marion
HOTEL-CAFÉ-RESTAURANT
Zeeweg 60 | 3233 CV Oostvoorne
T 0181-489399
I info@wapenvanmarion.nl
W www.wapenvanmarion.nl

Wandel mee met ons walking dinner op vrijdag 1 september 2017!

Beste lezer,

Voor u ligt het zomernummer van 2018. Een nummer waarin twee uitersten van het mens zijn samenkomen. Allereerst besteden we aandacht aan het thema van onze tentoonstelling van dit jaar In 'blijde' verwachting. Daarnaast moeten we aandacht besteden aan het overlijden van een oud-voorzitter, Leen Klootwijk.
Net als vorig jaar hebben we ook nu een plek ingeruimd voor de lezing tijdens de dodenherdenking op Maria Rust.

Ook de historische vereniging en de redactie ontkomen niet aan de nieuwe regels over de privacy. Voor Struinen heeft dit vooral betrekking op het plaatsen van foto's en mutaties. Het bestuur van de vereniging heeft een document gemaakt over de nieuwe regels. U leest er alles over in dit nummer.

Een aantal schrijvers heeft wat interessante historische artikelen naar de redactie gestuurd die wij u niet willen onthouden. Hopelijk zijn ze ook voor u een bron van lering.

Veel leesplezier bij het lezen van dit nummer

Frits van Driel

Van de redactie	3
Nieuws van het bestuur	5
Privacy verklaring en uitleg opt-out	7
Opening van het nieuwe seizoen	8
Een nieuwe tentoonstelling	10
In 'blijde' verwachting	11
In memoriam Leendert Pieter Klootwijk	15
Lezing Dodenherdenking	16
Kroniek van een 'duinfamilie'	20
Schenkingen aan Archief en Depot	31
Het Depot is op zoek naar aanvullingen	33
Symboliek: Takken op Maria Rust	36
Duinhuisjes in het nieuws	40
Evenementenkalender	41
Colofon	43
Mutaties	46

Waarnemend voorzitter

Geachte leden Historische Vereniging Westelijk Voorne,

Op 14 april heeft de opening van het museumseizoen plaatsgevonden. Hierbij waren ook burgemeester Peter de Jong van Westvoorne en zijn vrouw aanwezig. Dit wordt altijd zeer op prijs gesteld. De opening stond in het teken van de tentoonstelling In 'blijde' verwachting. Huisarts Frank de Kok en oud-kraamverzorgster Corrie van der Velde waren gelukkig 'toevallig' aanwezig om te assisteren bij een bevalling. Dit ging zeer voorspoedig en met de sleutel die aan de speen was bevestigd, kon de deur worden geopend en daarmee de tentoonstelling. Frank en Corrie, bedankt voor de spontane medewerking.

Het behang in huisje Duinstraat is inmiddels aangebracht. Voor de gehele klus was een gespecialiseerd bedrijf aangetrokken. Op een keurige manier is de ondergrond aangebracht; op traditionele wijze gespannen op raggelwerk. Maar het behangen was blijkbaar te lastig, zodat uiteindelijk onze bestuursleden Henk van der Houwen en Leo Winkelhorst dit keurig hebben gedaan. Hulde daarvoor.

Op de Algemene Ledenvergadering in april zijn diverse opmerkingen gemaakt over de vormgeving van ons blad Struinen. Afgesproken is dat voortaan elke jaargang weer een zelfde, herkenbaar voorblad krijgt. Met een aansprekende afbeelding. U ziet, de redactie van Struinen staat open voor uw opmerkingen.

In deze Struinen ook informatie over de Wet Bescherming Persoonsgegevens. Als vereniging moeten we daar zorgvuldig mee omgaan. Dat geldt ook voor het gebruik van foto's. Uw bestuur is zich dat terdege bewust en we zullen daar zo goed als mogelijk naar handelen.

Bij elk bezoek aan het museum valt me altijd weer op hoe goed het terrein en de huisjes onderhouden zijn. Echt een visitekaartje voor onze vereniging. Bezoekers weten de weg naar het museum dan ook gelukkig goed te vinden.We krijgen de laatste tijd weer veel groepen en scholen op bezoek. Altijd goed ontvangen door onze 'gastheer' Ton Abbink.
Er staan dit jaar nog vele evenementen op de kalender.
Komt u ook?

Met vriendelijke groeten,
Hans van Lith, waarnemend voorzitter

Hans Barendregt

Privacy verklaring HVWV

Namens het bestuur van de Historische Vereniging Westelijk Voorne De Duinhuisjes laat ik u het volgende weten.

Nieuwe privacywet

Graag willen wij u erop attenderen dat vanaf 25 mei 2018 de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) van toepassing is. Dit houdt in dat vanaf deze datum dezelfde privacywetgeving geldt in de gehele Europese Unie.
De Historische Vereniging Westelijk Voorne zal nog bewuster en zorgvuldiger met uw persoonsgegevens (moeten) omgaan en deze alleen gebruiken voor het doel waarvoor ze gegeven zijn.
Ook moeten we kunnen aantonen dat u toestemming heeft gegeven voor het gebruik van uw gegevens. Dit zullen we bijvoorbeeld voor het komend seizoen explicieter maken bij de inschrijving voor vrijwilligers, donateurs en relaties in Struinen, Dûnmier en op de website. Voor de uitgaven van Struinen en Dûnmier (uitgave voor de vrijwilligers) zouden wij eigenlijk opnieuw toestemming aan u moeten vragen om deze te mogen verzenden, echter kiezen wij ervoor om een beroep te doen op de bepaling van gerechtvaardigd belang in de verordening op basis van onze opt-out policy en blijven u de genoemde bladen toesturen.
Wij willen u er nogmaals op attenderen dat u zich altijd kunt uitschrijven via website en of de penningmeester.
Het HVWV privacy beleid is te lezen en of te downloaden op/van de website.
Voor meer informatie kunt u zich tot het secretariaat wenden.

Uitleg opt-out

De term opt-out betekent dat een relatie, lid, donateur, vrijwilliger en of leverancier van de HVWV zelf uit kan maken wat er van haar/hem als persoonsgegevens wordt verstuurd, opgeslagen en beheerd.
Dit kan door de betreffende relatie worden gemeld bij het secretariaat van de HVWV.

Opening van het nieuwe seizoen

Frits van Driel

Zaterdag 14 april was het een mooie zonnige dag. Het leek wel of de zon zijn beste beentje voor wilde zetten om ons een heugelijke opening van het nieuwe seizoen te bezorgen. Een bijzondere opening is het dit jaar dan ook geworden. Het thema van de tentoonstelling van dit seizoen is In 'blijde' verwachting over de geboorte van een nieuw kind. Verderop in deze Struinen leest u meer over de tentoonstelling die Joke

Winkelhorst en Herma Klok met ondersteuning vanuit de museumcommissie hebben ingericht.
In blijde verwachting waren ook de genodigden deze zaterdagochtend. Niet omdat we nu ineens een grote toename van het aantal inwoners van de gemeente Westvoorne verwachten. Al zou je dit met de aanwezigheid van burgemeester Peter de Jong, oud-huisarts Frank de Kok en oud-kraamverzorgster Corrie van Velden wel kunnen denken. Nee, de aanwezigen waren benieuwd naar de tentoonstelling. Terwijl onze waarnemend voorzitter Hans van Lith vol enthousiasme begon aan zijn openingstoespraak, klonk er een geschreeuw uit een van de huisjes. De deur ging open en er werd om een dokter gevraagd. Gelukkig waren er een arts en een kraamverzorgster in ons midden. Zij snelden met spoed naar het huisje en verdwenen naar binnen. Zo waren de genodigden ineens in blijde verwachting tot…?
Gelukkig was het een voorspoedige bevalling en konden de aanwezigen snel kennismaken met de nieuwe spruit. Daarna kon de arts datgene doen waar hij voor was uitgenodigd; de tentoonstelling openen.
Gelukkig was onze fotograaf Annie van Maanen ook aanwezig zodat u weer kunt genieten van een aantal mooie foto's van de opening.

Een nieuwe tentoonstelling

Frits van Driel

Elk seizoen hebben wij een bijzondere tentoonstelling. Dit seizoen heeft de museumcommissie gekozen voor het thema: 'In 'blijde' verwachting' rond de geboorte van een baby.

In de voorgaande maanden hebben Joke Winkelhorst en Herma Klok de nodige arbeid verricht om de tentoonstelling mogelijk te maken. Corrie van Velden heeft hiervoor een aantal voorwerpen van vroeger beschikbaar gesteld. Ook is samen met Yvonne Slee het kraammuseum in Urk bezocht om de nodige inspiratie op te doen.

Voor Struinen heeft Joke het artikel op de volgende pagina's gemaakt.

In 'blijde' verwachting

Joke Winkelhorst

Tegenwoordig kan iedere vrouw een zwangerschapstest in huis halen en er binnen een paar minuten achter komen of ze zwanger is.
Dat was in vroegere tijden wel anders.
De rode draad door de geschiedenis van de zwangerschapstest, was het besef dat urine een belangrijke rol speelde in het bepalen van de zwangerschap. De tests waren lange tijd gebaseerd op gissingen, bijgeloof en volkswijsheden. Het zou nog duizenden jaren duren, voordat men wist hoe de vork in de steel zat.

Vanaf de middeleeuwen tot de 17de eeuw waren zogenaamde 'pisprofeten' actief.

Vanaf de middeleeuwen tot de 17de eeuw waren de zorgenaamde 'pisprofeten' actief. Deze konden aan de kleur en eigenschappen van de urine zien of de vrouw zwanger was. Vrouwen waren grotendeels op zichzelf aangewezen om op grond van hun lichamelijke symptomen te bepalen of ze zwanger waren.
Vaak was het misselijk worden van gewone luchtjes, het bleek wegtrekken, het zwangerschapsmasker of het opzetten van pijnlijke borsten al genoeg aanwijzing om een zwangerschap te voorspellen. Uiteraard was het uitblijven van de menstruatie een duidelijk teken van zwangerschap.
Veel drukte werd er verder niet over gemaakt. De bevolking had het al niet breed, zodat naast de blijdschap om wat komen ging, er ook de zorg was om 'een mond meer'.
De 17de eeuw, ook wel de Gouden Eeuw genoemd, stond vol van kunst en wetenschap. Antoni van Leeuwenhoek vond de microscoop uit en er komt een begin van de anatomie van de mens.

Door de opkomende industrialisatie in de steden en daarmee een toename van de bevolking, dicht opeen gepropt in kleine huisjes en smalle steegjes, was er door de slechte hygiënische omstandigheden, de grote werkeloosheid en de bittere armoede gemakkelijk kans op een uitbraak van ziektes, infecties en zelfs epidemieën .
De kindersterfte steeg als nooit tevoren!

Kinderen in een doopjurk zagen er vaak schattig uit.

Was de tijd gekomen dat de vrouw moest bevallen dan werd de baker geroepen. De baker was meestal een oudere vrouw, die zelf ook al kinderen had. Met haar ervaringen was ze een steun en toeverlaat voor de jonge vrouw zowel voor als na de geboorte.
Al sinds de middeleeuwen waren er vanwege overheidswege vroedvrouwen aangesteld, maar die hadden een gebrekkige opleiding. Er is weinig of niets beschreven over de baker en later de vroedvrouw. De meeste handelingen die verricht moesten worden, werden van moeder op dochter overgedragen. Alles werd mondeling toegelicht. Wel had de vrouw op deze manier veel praktijkervaring opgedaan, maar ook ging er veel mis!
De meeste vrouwen waren ongeletterd, analfabeet of semi-analfabeet. De betaling van haar diensten bestond uit fooien van de aanwezigen, die ongevraagd adviezen gaven over wat de vroedvrouw moest doen of laten.
Pas in de 18de en 19de eeuw werden examens afgenomen. Er moest verplicht (gold tevens als vergunning) een Vroedvrouwen-bord uithangen en ze mochten vrij wonen in een daarvoor aangewezen huisje.

Het officiële uithangbord van een gediplomeerde vroedvrouw.

Ze ontving een 'jaarsalaris' plus de extraatjes van de gelukkige ouders en was vrijgesteld van belasting op bier, koffie en thee.
De goed gediplomeerde vroedvrouwen van nu zijn en worden nog steeds op handen gedragen. Een fijne samenwerking tussen hen en de gynaecologen in het ziekenhuis is nu de normaalste zaak van de wereld. Kennis en kunde worden met regelmaat uitgewisseld.

Tentoonstelling

Op deze tentoonstelling kunt u kennismaken met prachtige doopjurken, doopmutsjes, luiermand, geboortekaartjes, kleding, verzorging, kraamzorg en arts.
Hierbij kregen we hulp van mevrouw Corrie van Velden, oud-kraamverzorgster in Rotterdam. Zij had nog haar werkkleding en tas met inhoud en belangrijk (!) 'haar verhalen'.
Oud-huisarts Frank de Kok leende studieboeken uit en 'attributen' die gebruikt werden bij de bevalling.
Riet Oudwater verzorgde de vitrine met geboortekaartjes

Dit apparaat komen we tegenwoordig niet meer tegen; een luierwarmer/droger.

en een belangrijke bijdrage leverde de Stichting Historisch Verpleegkundig Bezit uit Urk. Van haar kregen we een houten couveuse verwarmd met kruiken, een luierwarmer/droger uit 1875, fotomateriaal enz.
Verder is er een mooie brochure gemaakt om alles nog eens na te lezen.
Al met al een prachtige tentoonstelling, die met veel plezier is gemaakt.

De houten couveuse die met kruiken werd verwarmd.

In Memoriam Leendert Pieter Klootwijk

(onderstaand bericht is overgenomen uit de Dûnmier)

Overlijdensbericht

Bij de secretaris van de Historische Vereniging Westelijk Voorne is het bericht binnengekomen dat de heer Leen Klootwijk op 14 juni jl. op 76-jarige leeftijd is overleden. De begrafenis heeft op 20 juni 2018 plaatsgevonden op de begraafplaats Den Ouden Dijck, Derde Barendrechtseweg 460 te Barendrecht.

Leen is 8 jaar voorzitter geweest van de historische vereniging. Hij was de voorganger van Hans van Lith. Ook was hij wethouder van Westvoorne van 2002 tot 2005, bestuurslid bij de Rabobank en het waterschap.
Leen Klootwijk is mede op voordracht van het toenmalige bestuur van de vereniging benoemd tot lid van de orde van Oranje Nassau.

Wij wensen mevrouw Bep Klootwijk, kinderen, kleinkinderen en achterkleinkind heel veel sterkte toe om dit verlies te kunnen dragen.

Lezing dodenherdenking 2018

Hugo Noordermeer

Jaarlijks wordt op de begraafplaats Maria Rust tijdens de dodenherdenking een lezing gehouden. De redactie van Struinen wil deze lezingen in het blad onder uw aandacht brengen. Vorig jaar werd de lezing gehouden door Marjanne Haitsma over de gebeurtenissen in december 1944. Dit jaar was de lezing van Hugo Noordermeer die eveneens bij deze en andere dramatische gebeurtenissen heeft stilgestaan. Aan de Blindeweg in Rockanje staat een herdenkingsmonument voor Jan en Hugo Hoogvliet.

Eerst heden mogen wij de droeve plicht vervullen U er van in kennis te stellen, dat in den avond van den 21sten Dec. 1944 naast hun woning zijn gefusileerd, onze lieve Vader, Behuwd- en Grootvader

JAN HOOGVLIET

sinds 19 Febr. '43 weduwn. van M. JONGEJAN

in den leeftijd van 67 jaar

en onze lieve Broer, Zwager en Oom

HUGO HOOGVLIET

in den leeftijd van 29 jaar.

Wij weten, dat zij thans zijn in de hemelsche heerlijkheid

Ges. 15 Geref. Bundel

Namens de Familie

JAAPJE HOOGVLIET

Rockanje, Mei 1945

«Steur» Blindeweg 4

Dodenherdenking – 4 mei 2018

Mijn naam is Hugo Noordermeer. Mijn vader en moeder hadden een gemengd bedrijf, boerderij Steur aan de Blindeweg, hier in Rockanje. Schuin tegenover ons woonde het gezin van Jan Hoogvliet. Dat waren voor ons geen gewone buren. Jan Hoogvliet was namelijk mijn opa. Zijn zoon en dochter waren oom Hugo en tante Jaapje.
Jan Hoogvliet werd samen met zijn zoon Hugo op 21 december 1944 in de tuin bij hun huis gefusilleerd. Zij hadden een Engelse piloot in huis genomen. Dat werd verraden en dat moesten zij met de dood bekopen. Tijdens de herdenking van 2017 heeft mijn nicht Marjanne Haitsma, dochter van tante Jaapje, verteld over de gevangenneming van

haar moeder en de fusillade. Direct na de fusillade werd hun huis in brand gestoken.
Ten tijde van deze verschrikkelijke gebeurtenis, die dus aan de overkant van het weggetje waaraan wij woonden plaatsvond, was ik zes jaar.
Een mens vergeet heel veel dingen in zijn leven. Maar er zijn gebeurtenissen die je nooit vergeet, waar je van tijd tot tijd weer aan moet terugdenken. De fusillade is voor mij zo'n gebeurtenis, alhoewel ik die niet bewust heb meegemaakt.
Ik herinner me alleen dat ik niet meer over de weg langs het afgebrande huis van opa naar school durfde, maar de route via de tuin van buurman Dirk Rietdijk nam. Dus eigenlijk heb ik geen herinneringen aan de avond van de fusillade. Wat echter wel in mijn ziel gekerfd staat, is het verdriet in ons gezin en onze familie. En zelf werd je daardoor ook zo verdrietig. Er was iets fundamenteel anders geworden aan de Blindeweg. Met de jaren verdween dat verdriet niet. Het bleef! Werd wellicht nog intenser.
Ik zie nog altijd mijn vader stiller en stiller worden bij het naderen van de meidagen.

Bij een herdenking als deze gaan mijn gedachten dus altijd naar de fusillade aan de Blindeweg. Wij allen staan hier met emoties en gedachten. Die zullen van elkaar verschillen. Immers, de littekens die de oorlog achterliet, zijn zeer divers. Zo zullen verschillenden van u denken aan de fusillades.

Tijdens de bezetting werden meer dan 2.500 landgenoten door een executiepeloton om het leven gebracht. In Rockanje vonden zo acht personen de dood. Vijf Rockanjenaren: Willem de Waal, Cornelis Langendoen, Johannes Groeneveld, Jan en Hugo Hoogvliet. Hun namen staan vermeld op het monument hier op de begraafplaats. De andere drie, Jan van der Zee en zijn zonen Willem en Henk, staan vermeld op het oorlogsmonument ter nagedachtenis aan hen die vielen in Zwartewaal.
De ontsteltenis, het verdriet en de machteloze woede die deze gebeurtenissen teweegbrachten in de betrokken families en onder de Rockanjese bevolking was natuurlijk groot. Rockanje was een kleine gemeenschap, veel kleiner dan nu.

Het monument voor Jan en Hugo Hoogvliet aan de Blindeweg. (foto Jaap Snoeij)

Alhoewel het moeilijk blijft om in het gelukkige Nederland van nu je voor te stellen hoe het is om te leven in een sfeer van onzekerheid, angst, geruchten, intimidatie en verdraaiing van feiten door Duitse propaganda in pers en radio.

'Nooit heb ik wat ons werd ontnomen
Zo bitter, bitter liefgehad',
zei dichteres Ida Gerhardt.

Bij anderen van u zullen de gedachten uitgaan naar andere dramatische gebeurtenissen in Rockanje of elders. De gedenkplaat in het gemeentehuis vermeldt vijftien namen van gevallenen in de periode 1940-1945. Tien slachtoffers van die vijftien waren jonger dan 30 jaar. Ik noem alleen de jongsten, 14 jaar waren ze, Maaike van Rietschoten en Maria Stolk. Kinderen die nietsvermoedend naar school gingen en het leven lieten toen de bommen op de meisjesvakschool in Brielle vielen. Twee van de vele burgers die toevallig door oorlogsgeweld werden getroffen.
Het is goed om hier bij elkaar te zijn om hen te gedenken

die hun leven verloren. Mensen van het verzet, in de kampen, van de Nederlandse Strijdkrachten, op zee, overzee, die omkwamen in de hongerwinter of anderszins.
Het is goed om hier bij elkaar te zijn om het gedenken levend te houden en te vertellen wat er is gebeurd aan onze kinderen en kleinkinderen en hen te stimuleren het te blijven doorvertellen.
Het is goed om hier bij elkaar te zijn en te getuigen dat we geloven in een democratische rechtsstaat; en dat we nee zeggen tegen het fascisme met zijn ultranationalistische, autoritaire, onverdraagzame en liefdeloze beginselen.
Oorlogen met hun verschrikkingen zullen er altijd wel blijven, maar laten we nooit, nooit de hoop verliezen dat uiteindelijk de zachte krachten zullen overwinnen – wetende dat na zo'n overwinning de wonden van de oorlog nog generaties zullen blijven schrijnen.

Daarom wil ik eindigen met de laatste vier regels van het gedicht 'Vrede' van Leo Vroman:

Kom vanavond met verhalen
dat de oorlog is verdwenen
en herhaal ze honderd malen
Alle malen zal ik wenen

Kroniek van een 'duinfamilie'
de drie generaties De Vries van het Kreekpad

Adrie en Nico de Vries

In het openluchtmuseum De Duinhuisjes kun je sinds 1993 een kijkje nemen in een duinwoning met de naam het Kreekpad, het huisje van 'onze' ome Daantje. De naam Kreekpad verwijst naar dat zandpad in Rockanje, waar het woninkje voor die tijd heeft gestaan. Daniel de Vries heeft er zijn leven gesleten, zijn buurman was zijn vader; Jacob de Vries, die rond 1840 als één van de eersten de duinen van Voorne was ingetrokken. Schuin tegenover ome Daantje woonde zijn broer Adrianus, kortweg Janus de Vries. Maar waarom in hemelsnaam hadden Jacob, Daan en Janus ervoor gekozen om te wonen in die kale zandvlakte, die Voorns duin in de negentiende eeuw was? Voor het antwoord verzamelde nazaat Adrie de Vries - in 1926 geboren in de Kluut, een nog bestaand duinhuisje aan datzelfde Kreekpad – de overgeleverde familieverhalen. Zoon Nico zocht in het Streekarchief Voorne-Putten naar hun sporen op papier.

Het duinhuisje De Kluut aan het Kreekpad. Van links naar rechts: Janus de Vries, Kornelia de Vries, jongste zoon Cees en zoon Janus. De liggende personen zijn onbekend. Foto privécollectie De Vries

Het verhaal over Fokkie

Als uit de oude doos de verhalen over 'opa en opoe' worden opgediept, dan ontkom je niet aan het verhaal over Fokkie. In de tuinderij aan het Kreekpad was geen enkel 'clandestien binnengedrongen' konijn of fazant veilig voor dit vriendelijk kwispelende, waakzame, maar soms felle hondje van onbestemd ras. Zodra Fokkie de geur van wild had opgesnoven, ging hij er als een speer achteraan en greep het dier. Er had niets anders opgezeten, zo vervolgt het verhaal, dan het gewonde konijn of fazant uit zijn lijden te verlossen en in de braadpan te stoppen. Nee, aan stropen deed een De Vries niet, maar wanneer in de verhalen Fokkie om de hoek komt kijken, dan speelde er rond de monden een veel betekende glimlach.

Een leugentje om bestwil? Wis en waarachtig.
Had Jacob de Vries in 1848 niet een overeenkomst getekend waarmee hij voor één gulden per jaar negentig vierkante roeden (nog geen halve hectare) duingrond met daarop een woonhuis eeuwigdurend in erfpacht had verkregen? Op één voorwaarde, dat wel. Jacob mocht op zijn grond niet jagen op konijnen of ander wild. In de duinen was de jacht voorbehouden aan de Brielse grondeigenaren Johannes van der Minne en Jacob Verheij. In de vernieuwde

huurovereenkomst van 1875 zette de grondeigenares van dat moment, de weduwe van Willem Twiss, die lijn door en verbood op haar beurt de jacht op hazen, konijnen en ander wild op het verhuurde.

Eigenzinnig

Het verhaal over Fokkie zegt iets over de eigenzinnige, onafhankelijke geest van duinfamilie De Vries. Een familie die meestal binnen de lijntjes kleurde, maar als het ze beter uitkwam ook even daar buiten. Maar die eigenschappen zijn nog geen doorslaggevende reden om in de duinen van Rockanje te gaan wonen. Laten we daarom beginnen bij het begin. Bij Jacob Jansz, een immigrant van Duitse afkomst.

Jacob Jansz de Vries

Deze Jacob Jansz was trekarbeider geweest in het leger van de tienduizenden Duitse seizoenarbeiders die elk jaar weer aan het begin van de zomer te voet naar de Hollandse polders trokken. Deze hannekemaaiers, die thuis het zout in de pap niet verdienden, kwamen hier om het groene gras te maaien, op het land onkruid te wieden of rijp graan te oogsten. In de ogen van de kustbewoners waren deze Hollandgängers dom, vies en gierig; waren het opscheppers die zich beter voordeden dan ze waren en die erop uit waren een Hollandse vrouw aan de haak te slaan. Dat lukte velen – alleen al tussen 1815 en 1850 vestigden ongeveer 140.000 trekarbeiders zich blijvend in Nederland – en ook Jacob Jansz vond op de eilanden zijn Hoogvlietse Maartje Daniels Koppenol. Met

het huwelijk in 1780 kreeg Jacob Jansz, een jongeman uit Oost-Friesland, er een achternaam bij en zou hij verder door het leven gaan als Jacob Jansz de Vries.
Of Jacob en Maartje nu gierig waren of gewoon zuinig doet er niet zo toe, maar met het geld dat Jacob als arbeider in Nieuw-Beijerland had gespaard, kochten ze in 1791 aan de Zwartewaalse Wouddijk een arbeidershuisje met griend en boomgaard. Ook in Zwartewaal werkte Jacob als dagloner bij de boer, maar nu hadden ze een eigen groentetuin, scharrelden er kippen rond het huis en was er fruit om te verkopen. Van de wilgentenen uit de griend konden ze zoals dat in Oost-Friesland gebruikelijk was, manden vlechten.

Drie van hun vier kinderen bleven Zwartewaal trouw; zoon nummer twee vertrok naar Rockanje.

Daniel

In 1815 trouwde hij met de aan de Vleerdamsedijk opgegroeide Adriana van Hulst. Ook deze Daniel was

arbeider of dagloner. Het ongeregelde loon voor het werk bij de boer vulde hij aan door samen met anderen in het Windgat en het vlak daarbij gelegen bos de Meenteweide hakhout op te kopen en te verkopen als bonenstaken of bezemstelen. Onbruikbaar hout verdween in de takkenbossen, waarmee de broodovens werden gestookt. Soms pachtte Daniel met zijn zwager in het Voorwesterland of Vogelzang onder Rockanje een 'blok' grond om daar voor eigen rekening gewassen op te verbouwen.
Daniel overleed in 1828, Adriana in 1834. De oudste zoon Jacob was bijna 18 jaar toen zijn moeder stierf en voorzag evenals zijn opa en vader als arbeider in zijn levensonderhoud.

Dagloners

Het verhaal van de familie De Vries is dus vooral het verhaal van dagloners, of zoals ze in de negentiende eeuw bij voorkeur zeiden, arbeiders. Maar ook die omschrijving kan niet verhullen dat deze groep werkenden op de onderste treden van de sociale ladder stond. Een arbeider bij de boer beurde in de zomer 40 tot 60 cent per dag, in de winter 30 tot 50 cent. En lang niet alle dagen in het jaar was er werk. Ter vergelijking: een timmerman of metselaar verdiende tien cent per dag meer. Een Schiedamse jeneverstoker was in de eerste helft van de negentiende eeuw met een daginkomen van ruim een gulden spekkoper. Een Zeeuwse scheepstimmerwerf betaalde in die jaren 1 gulden 24 uit, een toploon.

Stokte het werk bij de boer dan stond de dagloner of arbeider voor de keus: leunen op de steun van de kerk, wachten derhalve op een brood in de week en op dagen dat het vroor dat het kraakte op een pannetje soep òf je koos ervoor om de eigen boontjes te doppen, voor zelfredzaamheid dus. In de familieoverlevering wordt nog altijd met een zeker dedain gesproken over die kerkelijke steun. Daar wilde je (en wil je) niet afhankelijk van zijn. Stamvader Jacob Jansz de Vries niet, zoon Daniel niet en de dan nog jonge (klein-) zoon Jacob evenmin.

Kleinzoon Jacob aan het Kreekpad.

Met die laatste les in het achterhoofd moet Jacob zich tussen 1834 en 1848 aan het begin van het Kreekpad hebben gevestigd. Een kronkelig zandpad langs de loop van het verlande riviertje de Strype, dat van de Noorddijk liep naar het voormalige Quarantainehuis. Ofwel het Pesthuis dat tussen 1815 en 1820 was gebouwd om zeelieden op te vangen die in de marinehaven Hellevoetsluis met een besmettelijke ziekte aan land waren gekomen.

De eerste woning van Jacob was, aldus de overlevering, niet meer dan een hut van hout, met een dak van riet. Van op het strand aangespoelde planken had Jacob, zo wil het verhaal, het voorhuis getimmerd. De achtergelegen stal was opgetrokken uit gevlochten wilgentakken. Deze woning stond op een hoger gelegen deel van de duinen, een zogenaamde hevering. Volgens het kadaster is een naastgelegen perceel in 1834 'gesticht'. Wellicht heeft Jacob als zeventien-, achttienjarige jongen dit stukje duingrond tot het waterhoudende zand ontdaan van het fijne stuifzand. Was hij het, die rondom de tuinderij de walletjes van zand had opgeworpen? Deze zogenaamde schelveringen waarop in het beste geval wat gras, bramen en zo nu en dan een vlierbes of een duindoorn groeiden, moesten voorkomen dat het ontgonnen land opnieuw zou verstuiven en dat konijnen zich tegoed zouden doen aan de verse bladeren van de groenten. Maar voor hetzelfde geld heeft Jacob zich pas na het huwelijk in 1842 met Bastiaantje Groeneveld aan het Kreekpad gevestigd.

Wat zou Jacob hebben bewogen om uitgerekend in de duinen van Rockanje een hut te bouwen en een tuinderij te beginnen? Een handjevol was hem voorgegaan, pioniers die waren neergestreken aan de oostelijke zijde van de verlande Strype, in het Windgat, en op de Heveringen bij Oostvoorne. Bij hen moet Jacob de kunst van het overleven in de duinen hebben afgekeken. Meer van belang voor zijn beslissing zullen de ervaringen van zijn vader en opa zijn geweest. Hij kon naar het voorbeeld van zijn vader hakhout kopen en verkopen en voor eigen rekening gewassen verbouwen; of hij kon zoals zijn grootvader kiezen voor een eigen woning met een stuk grond erbij.

Jacob koos voor die laatste overlevingsstrategie. Naast het werk voor de boer moet Jacob in de duinen kansen hebben gezien om zijn dagelijks bestaan veilig te stellen met het telen van aardappelen, bonen en zwarte bessen en het houden van een enkele geit en een paar kippen. Maar had hij ook het geld om een eigen 'bedoeninkje' te beginnen?
Wellicht was een deel van de 100 gulden, die zijn moeder uit de verkoop van het ouderlijk huis had ontvangen, na

haar overlijden aan Jacob toegekomen. Aan de andere kant, een hut van gejut hout en wilgentenen kostte je nu ook weer niet de kop. En die ene gulden per jaar als erfpacht viel toch ook wel op te brengen? Waar in Rockanje kon je goedkoper wonen en in je levensonderhoud voorzien dan in die boomloze duinen, waar slechts in de natte valleien gras, duindoorns en laagblijvende heesters groeiden?

Grootschalige ontginningen

Tot grootschalige ontginningen van Voornes duin zou het toen nog niet komen. Tot 1873 besloeg de duinen van Oostvoorne een oppervlakte van onverminderd 422 hectare, die van Rockanje tot 1864 van 999 hectare. Daarna kwamen de ontginning van het duingebied tot tuinbouwgrond pas echt op gang. In 1896 telde Oostvoorne nog 252 hectare duin en Rockanje 609 hectare. Een afname met circa een derde. Twee zonen van Jacob maakten deel uit van de tweede golf duinontginners: oudste zoon Daniel, en zoon nummer twee, Adrianus. Vader Jacob woonde aan het begin van het Kreekpad. Daniel vestigde zich even verderop langs het zandpad; in het in 1993 naar het openluchtmuseum De Duinhuisjes verplaatste woninkje. Schuin tegenover Daan woonde zijn broer Janus, in het duinhuisje met de naam De Kluut.

Daan en Janus

Wie waren die Daan en Janus? In de familieverhalen wordt Janus afgeschilderd als een forse, doorgaans kort aangebonden man. Van deze man die de pijp van aardewerk vaker in de mondhoek had dan niet, zeiden ze dat hij deftig sprak. Jacob was het Rockanjese dialect kennelijk onmachtig. Broer Daan was uit ander hout gesneden. Hij zou een gemoedelijke man zijn geweest die met de blote handen duindoorns brak om die in de open haard te gooien. Het verlies van een doodgeboren dochtertje en zeven jaar later, in 1887, van hun oudste en enig kind, de dan tienjarige Maarten, moeten Daan en zijn echtgenoot Adriana Farenhout hebben getekend. Voor Daan en Adriana was het ongetwijfeld een hard gelach dat aan de overkant van het Kreekpad, bij Janus en Kornelia, zestien kinderen speelden en ruzieden.

Janus was in 1874 getrouwd, Daniel in 1876. In de jaren rond hun huwelijk moeten ze hun duinhuisjes hebben gebouwd. Volgens het familieverhaal metselden Daan en Janus met ijsselsteentje van gesloopte huizen – de twee zouden die zelfs met kruiwagens in Brielle hebben gehaald – de voorhuizen van de woninkjes. Volgens datzelfde verhaal was in de nok van De Kluut, zoals het huis van Janus werd genoemd, een mast van een gestrand schip gelegd, die op het strand was aangespoeld.

Voor de bouw van de duinhuisjes hadden de twee broers het benodigde geld achter de hand. Daan en Janus hadden in 1873 de man drie- òf vierhonderd gulden geërfd van Jan van der Linde. Deze Brielse grootgrondbezitter liet 30.000 gulden na aan zijn tien broers en zusters, van wie Zoetje van der Linde, de oma van Daan en Janus van moederskant, er één was. Daar bovenop incasseerde Janus in datzelfde jaar nog eens 511,50 gulden. Als artillerist in de in Venlo gelegerde 2de batterij rijdende artillerie had Janus voor dat afgesproken bedrag de dienstplicht overgenomen van Gijs Nobels uit Oostvoorne.
Zo langzamerhand dringt de vraag op waarom Daan en Janus zo'n rotsvast vertrouwen hadden in een goed leven in de duinen. Waarom ontvluchten ze deze zandvlakte niet en beproefden zij, zoals zo veel anderen die jaren, hun geluk niet in de stad? Laten we voor het antwoord op de vraag het levenspad van Janus' echtgenote, Kornelia, volgen.

Kornelia vrouw van Janus

Deze moeder van zestien kinderen wist van aanpakken. Met een juk waaraan twee ovale manden vol groenten en boter hingen, liep Kornelia, een betrekkelijk kleine en ondernemende vrouw, op de woens- en zaterdagen over de dijken naar de groentemarkt in Hellevoetsluis. Anderhalf uur heen, anderhalf uur terug.
In de negentiende eeuw was de marinestad aan het Haringvliet uitgegroeid tot een stadje met een koopkrachtige bevolking. De tuinders in de duinen van Rockanje profiteerden daar van. Maar niet alleen de Hellevoeters, ook de gezinnen van het daar gelegerde garnizoen, de marine en

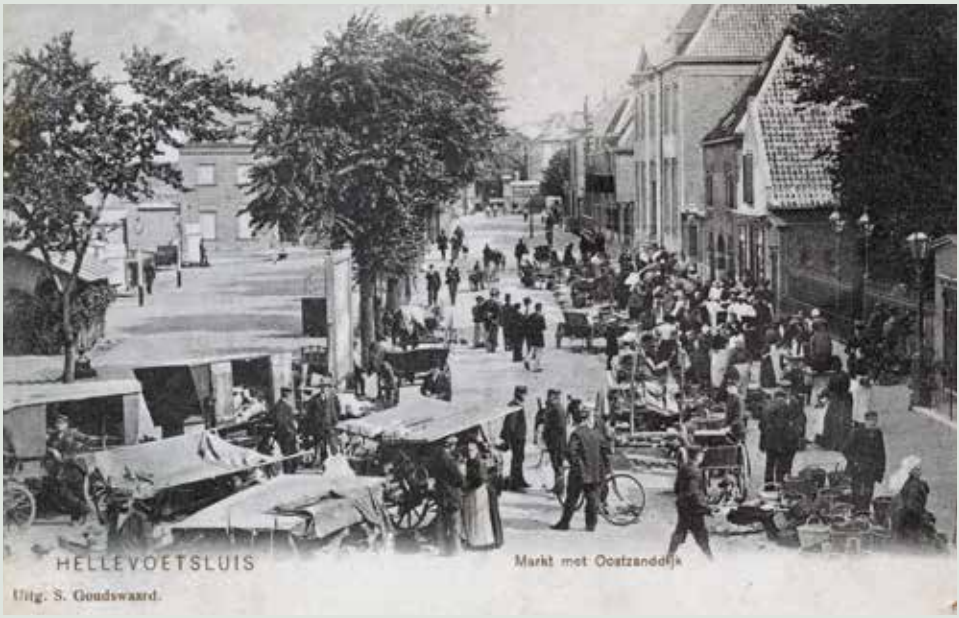

het loodswezen hadden verse asperges, wortelen, doperwtjes en bonen, sla, vroege aardappelen als de Eersteling en zwarte en rode bessen nodig. Daarnaast sloegen zeegaande schepen groenten in en kochten kooplieden tuinbouwproducten als zwarte bessen op voor de export naar Engeland.

Met altijd haar Voornese staartmuts op sleet Kornelia op deze markt niet alleen haar groenten, maar ook eieren en boter. Die boter werd gemaakt van de overtollige melk van de koeien, die in de wintermaanden als de stallen bij de boeren overvol waren, bij de duinbewoners werden gestald. De ondernemende Kornelia kocht volgens het familieverhaal ook bij de buren de boter op om die in Hellevoetsluis te verkopen. Om het juiste gewicht te bepalen had ze een maat, een met een lelie gemerkt boterklokje.

De tuinderij in de duinen was haar oorspronkelijke functie als tuin voor eigen gebruik ontgroeid. Zelfs voor een gezin met zestien opgroeiende kinderen leverde de 'arme' zandgrond voldoende inkomsten op om van rond te komen. Tegen het einde van de eeuw lieten de financiën bij Janus en Kornelia

het toe om bij de plaatselijke wagenmaker een wagentje, een tilbury, te bestellen. In de Kreekwei liep toen ook Nelly, een klein, fel paardje, een hitje zoals ze in de volksmond zeiden. Voortaan ging Kornelia met paard en wagen naar de Hellevoetse markt.

De kinderen van Janus en Kornelia

Met de keuze voor de duinen in een tijd dat het de marinestad Hellevoetsluis voor de wind ging, en het 'groente- en eierenvragende' Rotterdam in opkomst was, kon duinfamilie De Vries de onderste trappen van de sociale ladder achter zich laten. De oudste van de acht broers, Jacob, startte rond 1900 een voor die tijd modern tuindersbedrijf met kassen en plat glas in Abbenbroek, Jan deed dat in Oostvoorne en de jongste van de zestien kinderen, Kornelis, nam de tuinderij van zijn ouders aan het Kreekpad over. De drie broers waren de eersten in de familie De Vries die als beroep niet arbeider, maar tuinder achter hun naam hadden staan.
Vijf andere broers zagen niets in het telen van groenten. De een werd verzekeringsagent voor de RVS, de ander begon een aannemerij, twee broers monsterden aan bij de marine, de laatste emigreerde naar Canada. Van de acht meisjes zouden de meesten in hun jonge jaren als dienstbode bij families in Hellevoetsluis werken. Drie van hen trouwden met een hospik van de marine. Een vierde met een middelgrote boer uit Oudenhoorn, de vijfde met een kippenboer en nummer zes met een politieagent.

In 1931 liet ook Kornelis de duinen achter zich. De verpachter van toen, James van Hoey Smith, wilde de duinen niet ontsieren met tuinbouwkassen. Omdat in die jaren een tuinbouwbedrijf zonder kassen onrendabel was, besloot Kornelis op aandringen van zijn echtgenoot Klazina Dijkman een tuinderij aan de Langeweg in de Rockanjese polder Stuifakker te beginnen. Als laatste De Vries verliet Kornelis met zijn vrouw Klazina en de vijfjarige zoon Adrie het Kreekpad.

Schenkingen aan het Archief en Depot

Wim van Montfoort

Schenkingen aan het Archief zomer 2018.

1. Familie W. Deur.
   Boeken:
   a. Voorne-Putten op de grens van 2 werelden (uitgave 1994) Auteur Kees van Rixoort.
   b. Van Wereldhaven tot Eendenvijver. Portretten van Voorne-Putten en Rozenburg (uitgave 2000) Auteur Kees van Rixoort.

2. Familie H. Horsthuis.
   Fotoalbum:
   Bezoek van de Commissaris van de Koningin Zuid-Holland de heer mr. Jan Klaasesz aan Oostvoorne op 6 oktober 1959.

3. Mevrouw D. van Hennink
   Boeken:
   a. Het boek van Ot en Sien. (uitgave 1984)
      Auteurs J. Ligthart en H. Scheepstra
   b. Het boek Buurkinderen. (uitgave 1985)
      Auteurs J. Ligthart en H. Scheepstra

4. Mevrouw A.J.A. Schiks-Driehuis
   a. Kruideniersboekje Tip + boekje (uitgave 1935-1950)
   b. Bonnenkaarten Tweede Wereldoorlog

5. Mevrouw M. Dekker
   Rapporten basisschool

Schenkingen aan het Depot zomer 2018

1. Heer De Groot
   Gereedschap.

2. Mevrouw M. Dekker
   2 Poetsdozen Glim.

3. Familie M. Kruik
   Wollen ledikantdekentje.

4. Mevrouw G.L. Verboom-van de Berg
   Diverse borduurwerken Oostvoorne 1895.

5. Mevrouw De Snayer
   3 Overhanddoeken.

6. Heer C. Moerman
   a. 1 Asbak
   b. 1 Kannetje van koper
   c. 1 Olielamp
   d. 1 Schaaltje aardewerk
   e. 5 tinnen voorwerpen: vaasje, asbak, papkom, kaarsenhouder en notenkannetje

7. Heer A.Bussem
   Kinderledikant

8. Mevrouw Rehorst
   Poppenwagen met kleedje

Noot bij schenking van de foto aan het archief:
Familieleden van de vroegere Commissaris van de Koningin hebben op vrijdagmiddag 18 mei 2018 een bezoek aan de Duinhuisjes gebracht.
Zij werden door onze gids Adrie Abbink-Kleijburg op een bijzondere wijze rondgeleid.
Dat werd zeer gewaardeerd.

Het Depot is op zoek naar aanvullingen

Wim van Montfoort

Naar aanleiding van de expositie in 2018 en die voor 2019 is het Depot ook op zoek naar spulletjes.

We zijn ook zoek naar iemand die een penduleklok wil repareren.
Kunt u ons helpen aan een of meer van onderstaande voorwerpen, wilt u dan in contact treden met Herma Klok of Joke Winkelhorst.
Herma Klok,e-mail: kranenhout1@gmail.com, telefoon 06 10224855
Joke Winkelhorst, e-mail: jamwinkelhorst@gmail.com, telefoon 0181 403809

Algemeen

- Oude blikjes van zinkzalf of andere zalf (bijvoorbeeld uierzalf, trekzalf)
- Oude doosjes van apothekers uit de regio
- Oude medicijnflesjes en -doosjes

- Oude recepten en rekeningen van artsen, tandartsen, apotheek, vroedvrouw, ziekenhuis etc.
- Oude etenswaarverpakkingen, rijst, babypap, roosvice, etc. Bij voorkeur van karton of papier.

Penduleklok (op schoorsteen), de reserveklok in depot is defect. Of kan iemand hem in zijn vrije tijd maken?

Babyartikelen

- Luieremmer of maandverbandemmer. Wit emaille met rieten hengsel (voor reserve).
- 2x Babydekens voor in ledikant, wieg (wol of dik katoen).
- Babyrammelaars of iets wat er destijds voor gediend heeft.
- Geboortegeschenken als drinkbekers, geboortelepel, spaarpot, rammelaars etc.
- Porseleinen papbord met warmhoud onderdeel, soort kruik die aan het bord vast zit.
- Bijzondere of leuke baby of kinderfoto's eventueel kopieën ervan, indien mogelijk met een naam van de afgebeelde perso(o)n(en) tot globaal midden jaren 50.
- Blikjes van bijvoorbeeld De Ruyter waar geboorte muisjes in hebben gezeten.
- Bij de geboorte van prinses Wilhelmina zijn ook blikjes uitgegeven met broodversieringen.

Een nog heel jonge prinses Wilhelmina op schoot bij haar moeder.

Vader en moeder met zes kinderen.

Beddengoed en kleding

- Katoenen beddenlakens en slopen met stoffen knopen, let wel die GEEN versieringen hebben. Voor in de bedstede, dit is reservegoed voor in de bedstede.
- Witte katoenen onderrokken/lange onderbroeken, zonder of met zeer minimale opsmuk en kantrandjes.
- Werkgoed/kleding van weleer. Van zowel dames als heren. Er mogen gaten en slijtageplekken in zitten.

Oude kinderkleding van 6 tot 14 jaar

- Voor zowel jongens als meisjes. Ook hier geldt, het hoeft niet mooi te zijn; gaten, slijtageplekken zijn geen probleem.

Spaarvarken

- Spaarvarken van weleer of delen ervan. Kleur kan verschillend zijn, Model romp is gelijk gebleven, kop, staart en poten verschillen per maker. Ook staat er soms reclame op van een bank.

Voor onze nieuwe tentoonstelling in 2019 zoeken we:

- Als schenking of voor bruikleen voor de duur van de tentoonstelling.
- Trouwkleding van weleer. Gaarne een jaartal en wie het gedragen heeft.
- Ook recentere kleding van na de oorlog is welkom. We willen graag een overzicht maken met sprongen van tien jaar.
- Trouwfoto's of de mogelijkheid om een kopie ervan te maken.
- Ook jubileum trouwfoto's van 12,5, 25, 50 jaar en alle andere feestelijke jaren.
- Trouwaccessoires, zowel van heren als dames.
- Receptieboeken, trouwkaarten, rekeningen van de receptie, auto, kleding of andere zaken die te maken hebben met een trouwdag.
- Staatsieportretten, receptie- of feestfoto's van de bewuste dag.

Symboliek: takken op Maria Rust

Korrie Korevaart

Mensen zijn dol op symbolen. Waarom? In de regel zijn het prachtige plaatjes die het goed doen als versiering. Er zit ook een element van 'erbij horen' in: weten wat ze betekenen, schept een band tussen de mensen die het symbool (her) kennen.
Doorgaans kun je met een symbool snel en kort iets laten weten. Moet je het hele verhaal in complete volzinnen vertellen, dan duurt dat veel langer. Symbolen worden in de wetenschap gebruikt, maar ook in kunst en cultuur. Neem de zandloper op je computer, als die even tijd nodig heeft om iets te verwerken, of op het toegangshek van de begraafplaats, als verwijzing naar het verstrijken van de tijd, de vergankelijkheid van het leven.

Zijn symbolen kunst? Niet per definitie. Het hangt er vanaf hoe ze zijn uitgevoerd. Dat kan weliswaar uitermate kunstzinnig zijn, maar in veel gevallen gaat het om een louter ambachtelijke uitvoering. Toch zijn ze vaak mooi om naar te kijken. Ze intrigeren ons: wat betekenen ze precies?

Geknakte boom

De oude begraafplaats in Rockanje aan de Zeeweg, Maria Rust, is een eenvoudige dorpsbegraafplaats uit 1828. Er wordt niet meer begraven, veel grafstenen zijn verdwenen. De 370 grafmonumenten die er nog zijn, dateren meest van na 1900. Het is een begraafplaats van sobere snit met een algemeen protestants-christelijk karakter. Ruim een derde van de grafmonumenten heeft alleen een tekst, zonder of met slechts heel weinig versiering.
Zoals te verwachten zijn er op- of ondergaande zonnen en sterren met 5 of 8 stralen, naast hier en daar een in- of opliggend (christelijk) kruis. Er is wingerd en klimop afgebeeld, die staan voor respectievelijk liefdadigheid en onsterfelijkheid, naast een enkel acanthusblad (symbool voor de beproevingen in het leven). Er is zelfs één geknakte boom, die verwijst naar het te vroeg afgebroken leven.

Bloemenslingers en losse bloemen zijn er ook. Plus vazen met bloemen, inclusief de papaverbol (die de verwantschap van de slaap met de dood aanduidt). Maar dit dorp is wars van te veel opsmuk. Geknakte rozen, lelietjes-van-dalen, ze zijn er wel, maar met mate. Geen gesluierde urnen, immortellenkransen of een zichzelf in de staart bijtende slang.

Vlinder

Zandlopers zijn er wel, in verschillende uitvoeringen. Het heet dat de linker- en de rechtervleugel naast het tijdglas van respectievelijk een duif en een vleermuis zijn, die de lichte en de donkere kant van de tijd vertegenwoordigen, maar op deze begraafplaats is dat onderscheid eigenlijk nergens goed te zien.
De leden van de werkgroep Maria Rust, die de graven bijhouden, zijn trots op de ene vlinder en de pleurante (een vrouw die de overledenen betreurt), op het bijzondere graf van de hoofdonderwijzer die ook nog eens journalist, schrijver en oprichter van de plaatselijke VVV is geweest. Twee brandende fakkels verwijzen naar hernieuwd leven, de Wederopstanding. Wie goed kijkt, ziet ook nog een enkel voorwerp dat verwijst naar de functie van de overledene in de

samenleving: een anker op het graf van de loods die omkwam bij de scheepsramp met de veerboot Berlin, in 1907, en daar vlakbij: een helm op het graf van een lid van de Binnenlandse Strijdkrachten. (Dit was, vanaf september 1944, de officiële naam van de bundeling van de verzetsgroepen in de Tweede Wereldoorlog.) Vergelijkbaar zijn de insignes op de graven van de geallieerden: die verwijzen naar hun legeronderdeel. Een beetje als het familiewapen dat prijkt op de graven van de notabelen die het in dit dorp en in deze regio voor het zeggen hadden.

Taxus-, laurier- en palmtak

De basisvormen van palm-, taxus- en lauwriertakken op Maria Rust.

Overweldigend is het aantal takken die we op de grafmonumenten tegenkomen. Zeker op een derde van alle 370 stenen staat een tak afgebeeld. Ze zijn er in soorten en maten: met lange, smalle bladeren, als een echte palmtak (symbool van Christus' overwinning op de dood). Maar ook met kleine besjes op spichtige takjes, die meer weg hebben van de taxus (blijvend groen, symbool voor de onsterfelijkheid), of met brede, leerachtige bladeren en een paar dikke bessen: het laurierblad (dat staat voor de overwinning (op de dood), de onvergankelijkheid). Eén

overduidelijk olijftakje, in de bek van een duif, herinnert aan het verhaal van de zondvloed. De duif met het takje was voor Noach het teken dat er land in zicht was: de zondvloed was voorbij. God had woord gehouden en de opvarenden van de ark zouden het overleven.

Visitekaartje

De takken staan alleen afgebeeld of met z'n tweeën (in dat geval vaak gekruist en soms hangend), maar ook wel afzonderlijk rechtop staand. Dikwijls hebben ze ook een strik. Ze kunnen naar links buigen of ook naar rechts. De taxustakken met besjes hebben evenwel nooit een strik, de lauriertak staat steeds naar rechts gedraaid en verschijnt altijd zonder strik. Palm- en taxustakken komen gekruist voor, lauriertakken niet. Wie probeert alle takken netjes in te delen, doet tevergeefs moeite, want soms heeft een (dadel)palmblad plotseling bessen, soms wordt het palmblad wel erg smal of geeft de vorm helemaal geen uitsluitsel over wat de tak precies moet voorstellen.
De conclusie? Steenhouwers en opdrachtgevers hebben hun fantasie meermalen de vrije loop gelaten. Ze maakten vaak hun eigen versie, misschien wel het visitekaartje van hun bedrijf. Of die tak nu op aarde te vinden is of niet…

** Tekeningen: Bert van der Meij.*
** Dit artikel is eerder verschenen in de Week van de Begraafplaats-Krant, mei-juni 2018, p. 12.*

Duinhuisjes in het nieuws

Hans van Santen

In het blad Landleven – juni 2018 – nummer 5 is een hoofdstuk aan onze Duinhuisjes gewijd.
Als je op de computer www.landleven.nl/duinhuisjes invult kun je een filmpje zien waar onze gids Alie Moree-Lievaart heel leuk vertelt over de huisjes.

In zes pagina's geven Alie Moree en Bouwen Torreman, als nazaat van de eerste bewoner van huisje Huttendijk, een uitvoerige uitleg over het wel en wee van de duinbewoners in vroeger tijden.
Het geheel is overzichtelijk en voorzien van foto's door Landleven verwoord.

Voor die tijd woonden er ook al mensen in de duinen. Niet zoals nu in de op het museumterrein staande duinhuisjes, maar in zogenaamde 'dunhutjes'.

Een voorbeeld van een 'dunhutje'.

Evenementenkalender

Frits van Driel

We zijn inmiddels halverwege het museumseizoen. U heeft in de afgelopen maanden volop kunnen genieten van onze evenementen. Ook voor de komende maanden organiseren we nog genoeg leuke activiteiten.

Augustus

Wo 1 augustus	Kindermiddag
Zo 5 augustus	Levende geschiedenis + zuurkool verkopen + Bram van de Waal met slagersartikelen
Wo 8 augustus	Kindermiddag
Za 11 augustus	Streekwarenmarkt
Zo 12 augustus	Muziekvoorstelling door accordeonclub Risoluto
Wo 15 augustus	Kindermiddag
Zo 19 augustus	Opoe Jaantje en opa Bram
Wo 22 augustus	Kindermiddag

September

Zo 2 september	Levende geschiedenis + Dirk met mais pellen en/of dorsvlegelen
Za 8 september	Open monumentendag
Zo 30 september	Laatste openingsdag

Op het terrein is iedere laatste zondag van de maand een aantal leden van een wolspingroep aanwezig (bij slecht weer in 't Dunhus).

Openingstijden

Openluchtmuseum De Duinhuisjes is dit jaar nog tot en met 30 september geopend voor publiek. Tot en met 22 augustus is het museum open op woensdag, zaterdag en zondag van 13.30 uur tot 16.30 uur. Na 22 augustus is het museum alleen op zaterdag en zondag open van 13.30 uur tot 16.30 uur.

Toegangsprijzen

Volwassenen € 3,00; kinderen van 4 t/m 12 jaar € 1,50; voor de kindermiddagen € 2,00. Voor de leden van de historische vereniging is de toegang gratis.

Struinen van polder tot strang
Verenigingsblad van de
Historische Vereniging Westelijk Voorne

32ste jaargang nummer 2, juli 2018

Adreswijzigingen, aanmelden voor of beëindiging van lidmaatschap
Leo Winkelhorst
Zandweg 2/A, 3233 ET Oostvoorne
Telefoon: 0181-483809
E-mail: penningmeesterhvwv@hotmail.com

Voor vragen over de bezorging kunt u terecht bij
Nel Blok
Schelpenweg 4, 3233 EP Oostvoorne
Telefoon: 0181-483828

Contributie
€ 15,00 minimaal per jaar

Rabobank
NL94 RABO 03502.60.222

Redactie
Redactieadres: Anna Hoevestraat 392, 3232 VL Brielle
Telefoon: 06-18400058
Frits van Driel (eindredactie)
hfvandriel@kpnmail.nl

Heeft u een leuk idee of een interessant onderwerp voor een artikel, neem dan contact op met de redactie voor overleg. De redactie behoudt zich het recht voor artikelen in te korten of te wijzigen.

Kopij voor het volgende nummer, dat eind november 2018 verschijnt, inleveren voor 1 oktober 2018. Foto's en andere illustraties graag als jpg-bestand in een bijlage aanleveren.

Historische Vereniging Westelijk Voorne

Bestuur
Marijke Holtrop - voorzitter
m.holtrop@brielle.nl

Hans van Lith - tijdelijk voorzitter 0181-485363
h.e.vanlith@upcmail.nl

Hans Barendregt - secretaris
secretariaat.hvwv@live.nl
Postbus 400, 3233 ZJ Oostvoorne

Leo Winkelhorst - penningmeester 0181-483809
penningmeesterhvwv@hotmail.com

Henk van der Houwen - 0181-786623
coördinator collectiebeheer en archief
w.montfoort1@upcmail.nl

Diana de Rooij - notuliste

Werkgroep Presentatie en Educatie
Leo Winkelhorst - tijdelijk coördinator 0181-483809
Bouwie Schipper - notulist 0181-401450
Annie van Maanen - evenementen 0181-483004
annie.vanmaanen@xs4all.nl
Lida Stoof - gidsenrooster 0181-483345
lidastoof@hotmail.com
Ton Abbink - groepsbezoeken 0181-484038
agabbink@hetnet.nl
Anneke Klok-Smoor - 0181-402275
modeshows en levende geschiedenis
Dineke van Hennik - PR 0181-356604
Joke Winkelhorst - depot
jamwinkelhorst@gmail.com 0181-483809
Bart Schoonaert - PR
bschoonaert@gmail.com

Werkgroep Collectiebeheer en Archief
Wim van Montfoort - coördinator 0181-403359
w.montfoort1@upcmail.nl

Werkgroep communicatie
Dineke van Hennik - 0181-356604
promotie en scholen
dineke.van.hennik@gmail.com
Bouwie Schipper - algemeen 0181-401450
gerritenbouwie@gmail.com

Werkgroep Maria Rust
Korrie Korevaart - contactpersoon 06-24173646
k.j.j.korevaart@hum.leidenuniv.nl

Website: www.westelijk-voorne.nl
E-mail: info@westelijk-voorne.nl

Openluchtmuseum De Duinhuisjes
Duinstraat 18
3235 NK Rockanje
telefoon 0181-301110

Welkom

De Historische Vereniging Westelijk Voorne begroet met veel plezier de volgende nieuwe leden:

Dhr. B. Langendoen
Meidoornlaan 8
4233 CN Ameide

Mw. Korevaart-Broekman
Burg. Jansstraat 14
7926 VB Kerkenveld

B. in 't Veld
Van Alkemadelaan 31
3232 XH Brielle

Dhr. J. Oudwater
Middelweg 1A
3235 NM Rockanje

Dhr. J. Sjouke
Schoolstraat 15
3211 BD Geervliet

SINDS 1841
DE BRUIJNE
175 JAAR

Nieuwbouw
Verbouw
Onderhoud

Al 175 jaar bouwend aan de toekomst!

DE BRUIJNE
Aannemersbedrijf
De Bruijne
Hellevoetsluis B.V.

www.debruijnebv.nl
Tel:0181-312533

Stap binnen bij BP

bp

BP Raffinaderij Rotterdam is één van de grootste olieraffinaderijen van Europa en is gevestigd in het Rotterdamse havengebied met locaties in Europoort en Pernis.

Bij BP Raffinaderij Rotterdam werken ongeveer 700 medewerkers.
Veiligheid, milieubewustzijn, collegialiteit en samenwerken staan bij BP Raffinaderij Rotterdam op de eerste plaats.
Kenmerkend voor onze cultuur zijn professionaliteit, informele omgangsvormen en open communicatie, zowel intern als extern.

BP Raffinaderij Rotterdam b.v.
d' Arcyweg 76 | Havennummer 6425 | 3198 NA Rotterdam-Europoort | Tel. (0181) 259 000 | **www.bp.nl**

EuroParcs
Resort Poort van Zeeland

Adventuredome
voor kleine en hele grote avonturen

Het leukste in- en outdoor speelparadijs in Hellevoetsluis

WWW.ADVENTUREDOME.NL

BEZOEK ONS OP PARKWEG 2, HELLEVOETSLUIS